מפגשים בגובה העיניים

אסיפת החיות

על אודות השימוש בהאנשה במשמעות חברתית:

האנשה היא סוג של מטפורה המציגה את החי, הדומם, הצומח, רעיון כלשהו או תכונה **כיצור אנושי** והמהווה אמצעי ספרותי מקובל ביצירות כמו: סיפור, משל, שיר ועוד.
ביצירות ספרותיות שבהן נעשה שימוש בהאנשה, הופכים החפץ, הצומח או בעל החיים המואנש לדמות של ממש. בספרות ילדים, למשל, נעשה שימוש נרחב **בהאנשת בעלי חיים המתוארים באמצעות תארים, פעלים ופעולות מעולמו של האדם: בעל החיים המואנש מסוגל לחשוב, להביע את רגשותיו, לקבל החלטות ולפעול כאדם.**
לסיפור "אסיפת החיות" המאניש את עולמן של החיות ב"בגן החיות" מגמה חינוכית המבקשת להעביר **מסרים חברתיים-ערכיים המועתקים מעולם בעלי החיים לעולמם של בני האדם.**
הסיפור מתאר את "אסיפת החיות" שהיא מסגרת חברתית שבדומה למסגרות חברתיות הקיימות בכיתה ובבית-הספר, מאופיינת ב: מטרה מוצהרת וידועה, כללים ונהלים, חלוקת תפקידים, משתתפים מזוהים, זמן ומקום לפעילות ועוד. ב"אסיפת החיות" מתנהל שיח סביב השאלה המרכזית: "האם אני שייך?" בעקבותיה נבחנות ההשלכות והמשמעויות לחיי היום-יום בגן החיות.
שיח על אודות מסגרת זו בהתבסס על דבריהן, רגשותיהן, צורכיהן ובעיותיהן של החיות מאפשר השלכה למסגרות החברתיות והלימודיות הקיימות בכיתה ובבית-הספר.
שיח זה המרחיק את תחושות השייכות/אי השייכות מעולם הלומדים לעולם בעלי החיים והמדגיש את חשיבות לקיחת האחריות על תחושת השייכות מאפשר שיח נטול הגנות והסתרות.

שימושים אפשריים בסיפור "אסיפת החיות" באורח החיים הכיתתי/הבית-ספרי:

- **<u>בחיבור לעיסוק במושגים/נושאים</u>**:
האנשה, שונות, קבלה, דחייה, צרכים אישיים וקבוצתיים, חברות, מעורבות, אקלים, שיתוף פעולה ועוד.

מפגשים בגובה העיניים

אסיפת החיות

- **<u>בחיבור לתכניות לימודים:</u>**

מולדת חברה ואזרחות: מודולה ו' - איך ראוי להתנהג כחברים בחברה וכאזרחים במדינת ישראל? (בציר "אנחנו אזרחים במדינת ישראל")
סעיף 2: החלטת החלטות לגבי התנהגויות בבית-הספר, בקהילה ובסביבה הקרובה (לכיתה ג').

חינוך לשוני - בחיבור לציוני הדרך:

הבעת עמדה אישית על נושא או על טקסט והנמקתה.
פרשנות, הערכה ונקיטת עמדה לגבי הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים.
הבנת המשמעות הסמויה בטקסט: הסקת מסקנות, יצירת הכללות, הבנת מטרת הטקסט, הבנת כוונות ועמדות, קישור לידע עולם כללי ולידע תחומי ועוד.
הבנת הקשרים בין אירועים שונים בעלילה - רצף זמנים וסיבתיות - וזיהוי נקודות מפנה בעלילה.
הרחבת משמעותה של היצירה על ידי קישור לעולמם של הקוראים.
הבעת עמדה ביקורתית על תפיסות חברתיות וערכיות העולות מהיצירה.

- **<u>בחיבור ליצירות ספרותיות:</u>**

שבהן נעשה שימוש בהאנשה, כמו: משל, סיפור עם, שיר, סיפור ועוד.

- **<u>סביב סוגיות חברתיות:</u>**

היעדרות מהכיתה/מפעילות חברתית, מילוי תפקיד במסגרות שונות, פענוח מסרים מילוליים ובלתי מילוליים המועברים באינטראקציות חברתיות, היבטים שונים של ערנות לסובב ועשייה למען, אחריותם של כל חברי הקבוצה על תחושת השייכות/אי השייכות של חבריה ועוד.

- **<u>שילוב הכלי בסביבה הלימודית:</u>**

לסיפור "אסיפת החיות" מצורף אוסף של חיות מאוירות בהתאם לדמויות המופיעות בו.
ניתן לתלות את האיורים בפינה: "האם גם אני שייך?" ולצד כל דמות לכתוב:
בקשות, הצעות, רגשות, שאלות ועוד.
אפשרות נוספת היא להשתמש באוסף זה לצורך המחזת הסיפור ומגוון המשכים אפשריים.

- **<u>במסגרות שונות:</u>**

כיתה, ועדה, מועצה ועוד.

נכתב על-ידי צוות המחלקה לחינוך לחיים בחברה

5

ואם אי פעם תעברו באזור, בין הרים וגאיות
היכנסו לבקר בגן החיות.

נכתב: "האם גם אני שייך?"
השמיימה ולנגד עיניהם צנחה נוצתו ועליה

ולמשמע משק כנפיו של העורב הרימו מבטם
כל חיות היער הנהנו בהבנה ובהסכמה,

ש"יכת".
לעשות זאת, ארגיש שיש בי תועלת ושאני

בכל אירוע או מועד אחר. אם תאפשרו לי
אני ממש אלופה ואשמח להנעים בקולי ולזמר

חלוש העירה הכנריה: "יש לי בקשה: בשירה
סיכום ולנעול את האסיפה כשלפתע בקול

הישוף כחכח בגרונו והתכונן לומר דברי

משרד החינוך - המינהל הפדגוגי - אגף א' מוסדות חינוך - האגף לחינוך יסודי - המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מתוך: "מפגשים בגובה העיניים" תכנית לטיפוח שיכות ומעורבות

אסיפת החיות

משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לחינוך יסודי, **המחלקה לחינוך לחיים בחברה**, דבורה הנביאה 2 ירושלים, טל: 02 5603283/4

תכניות חברתיות-ערכיות מבוססות סטנדרטים

"תקשורת בין-אישית", "תשמרו את הכוח", "בשבילי המעורבות", "מפגשים בגובה העיניים" ועוד... בכתובת המקוצרת: http://xrl.us/hevra
http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra

אסיפת החיות

בארץ רחוקה בין הרים וגאיות שוכן לו גן חיות.
בגן החיות דיירים רבים ומגוונים: בעלי כנף, יונקים,
מכרסמים, זוחלים ואפילו משפחות טורפים ודורסים
אשר חיים ביחד חיי שלווה ונחת.
מדי ערב, לאחר שאחרון המבקרים עוזב את הגן
ושערו ננעלים, נשמעת ברחבי הגן שריקתה של
הכנרית המזמינה את כולם לאסיפת החיות הלילית.
למשמע השריקה המוכרת, עזבים כולם את
הכלובים והקנים, עולים ממעמקי האגמים, יוצאים מן
הבריכות ומתכנסים מתחת לעץ האלון.

אסיפת החיות היא מפגש מיוחד במינו, ואף לא אחד
מדיירי הגן מחמיץ מפגש זה בו ניתנת לכולם
הזדמנות לשוחח, לשתף, למחות, להסכים, לייעץ,
להתייעץ, להושיט יד לחבר או פשוט להיות אוזן
קשבת לרחשי לבו. כך נהגו חיות הגן לנהל את
ענייניהן מדי ערב ולקבל החלטות שישפרו את איכות
חייהן ויאפשרו אפילו לזאב ולכבש לחיות יחדיו.

באחד מערבי האביב הנעימים כשהגיע תורו של
הינשוף הזקן לנהל את האסיפה, הוא פתח את
פנקסו, הרכיב את משקפיו והכריז: "חברים, אני
מתכבד לפתוח את האסיפה ומזמין אתכם להציע
נושא עליו ברצונכם שנשוחח".

1

הארנבת הקטנה והרגישה ביקשה את רשות
הדיבור, בהתאם לכללי השיח באסיפה, ופנתה
לחבריה: "הג'ירפה נעדרת מהאסיפה. האם מישהו
יודע מה שלומה"?
"היא בוודאי תגיע עוד מעט, היא תמיד מאחרת",
אמר הנחש.
"שמתי לב שגם אתמול היא לא הגיעה", הוסיפה
הארנבת.
והעכבר אמר בקולו הציצני: "בטח לא נאה לה
לבוא, היא פשוט מתנשאת! מה שאנו עושים כאן
אינו נחשב בעיניה".
"אולי היא לא מרגישה שייכת, ולכן מהאסיפות
נעדרת", הרהרה הזברה בקול.
"ולפי מה קבעת, גברת מפוספסת, שחברתנו לא
מרגישה שייכת?", לגלג הקוף. "אני דווקא חושב
שהיא מרגישה שייכת. עובדה שהיא הגיעה לכל ימי
ההולדת".
"חבל שלא שמת לב, קופיף חקיין", שהיא אמנם
מגיעה, אך תמיד יושבת בצד לבדה ולפעמים פניה
עצובות", נעלבה הזברה והפנתה לו את גבה.
"אם לא טוב לה איתנו, שלא תבוא", אמר הקוף
באדישות ופנה לינשוף: "אדוני המכובד, האם מצב
הרוח של הג'ירפה הוא נושא האסיפה"?

2

לחישות וקולות רמים נשמעו מכל עבר והינשוף
פסק בקול נחרץ: "הניחו לג'ירפה. לא משוחח
עליה שלא בנוכחותה וכבד את בחירתה. היום
נדבר על שייכות, על היחסים בינינו ועל מה
שמרגיש כל אחד מאתנו".

הנמלה אזרה אומץ ולחשה: "אני מרגישה לא
כל כך חשובה. כשאני נעדרת, אף אחד לא שם
לב וכשהטווס המהודר לא מגיע, כולם מבחינים
בכך".

פרש הטווס את זנבו והתנשאות אמר: "בזנבי
המפואר והצבעוני תמיד מבחינים, וכשאני פורש
אותו לרווחה, אין לי מתחרים, אבל בתוך תוכי
אני מרגיש כי אף אחד לא מתעניין בי באמת.
שואל לשלומי או מה דעתי, מזמין אותי לביתו או
בא לבקר בביתי".

"דלתי פתוחה. אליי אתה תמיד מוזמן", אמרה
הלביאה בחום. "חשבתי שזה ברור וידוע לכול,
הרי אליי כל הזמן כולם באים ומשׂ כמו בני
הבית, מרגישים שייכים".

"כנראה זה לא תמיד ברור, ודבר לא מובן
מאליו", אמר הינשוף בידענות, כתב בפנקסו
והקריא לחברים: "אכפתיות כלפי אחרים צריך
להביע במילים ובמעשים, אם רוצים שכולם
יחושו שייכים".

3

בעקבות דברי הינשוף החלו החברים
להרהר: "מילים... מעשים... מה זה אומר"?

לפתע לחש האווז הלבן: "אני הרגשתי
שאכפת לכם ממני כאשר נפצעתי וכולכם
דאגתם לי".

"אני מרגיש שאני חשוב לכם, אף על פי
שאני קטן, כי תמיד אתם עוזרים לי ומלווים
אותי בשבילי הגן", אמר הפילון ודמעה
נשרה על לחיו.

"אני כבר פניתי בעבר לדיירי הגן והצעתי
להם עזרה בכל בעיה או עניין", אמר הנמר
ומתח את איבריו, "רשום גם זאת בפנקסך,
ינשוף חכם, על הצעתי זו יכולים להעיד כל
יושבי הגן".

"כשזכרתם את יום הולדתי והכנתם לי
מסיבת הפתעה, הבנתי שאני ממש חלק
מכם אף על פי שאני בישן ולא תמיד
משתף", אמר הצב.

כך המשיכו חיות הגן והעלו זיכרונות
ממצבים בהם מישהו מהדיירים התייחס
אליהם ונתן להם תחושה שהם שייכים.

הלילה ירד... נעשה מאוחר... בעוד מספר
שעות "יפתח שוב הגן למבקרים.

4

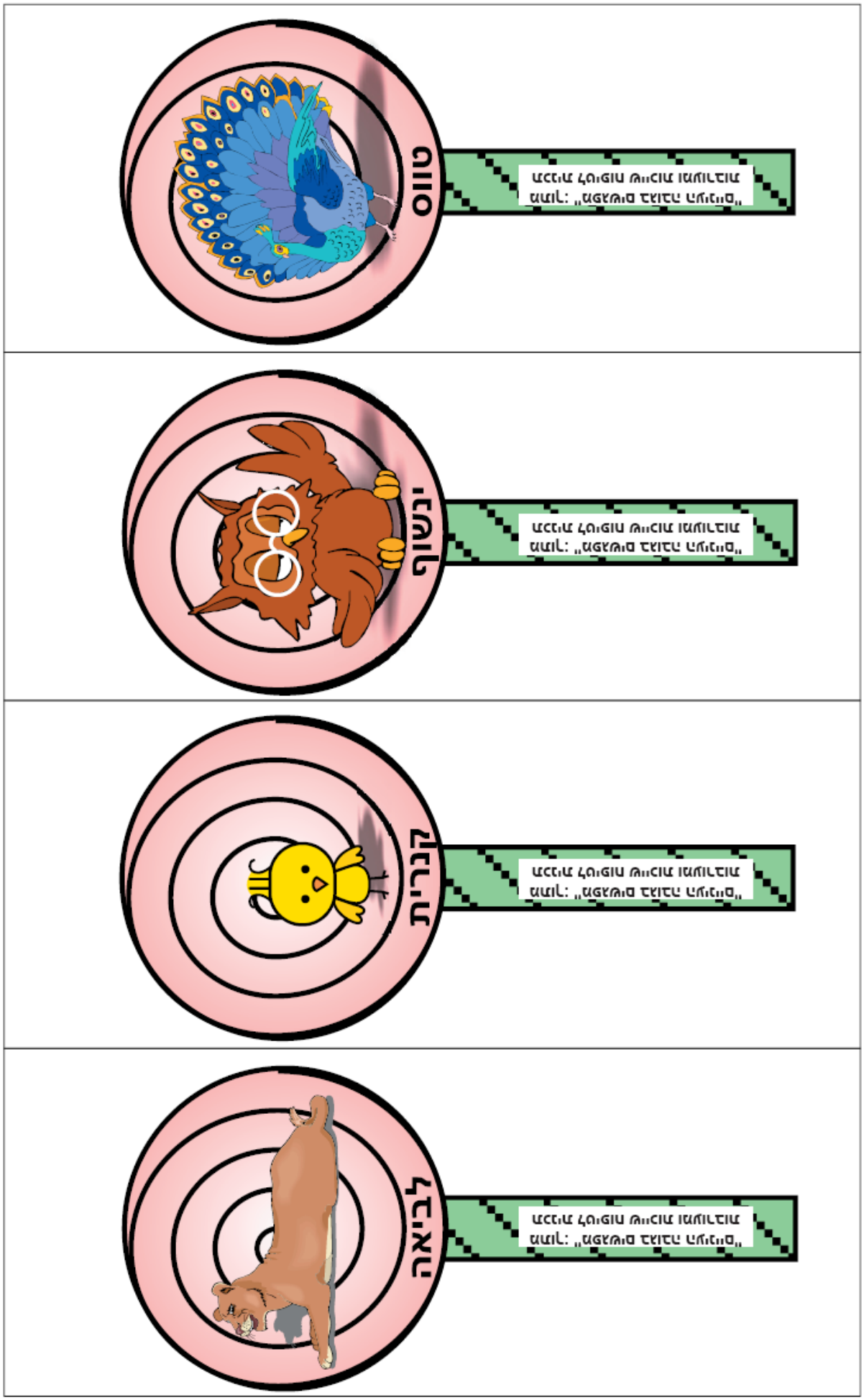
סוס
לוטי
בנרית
לביאה

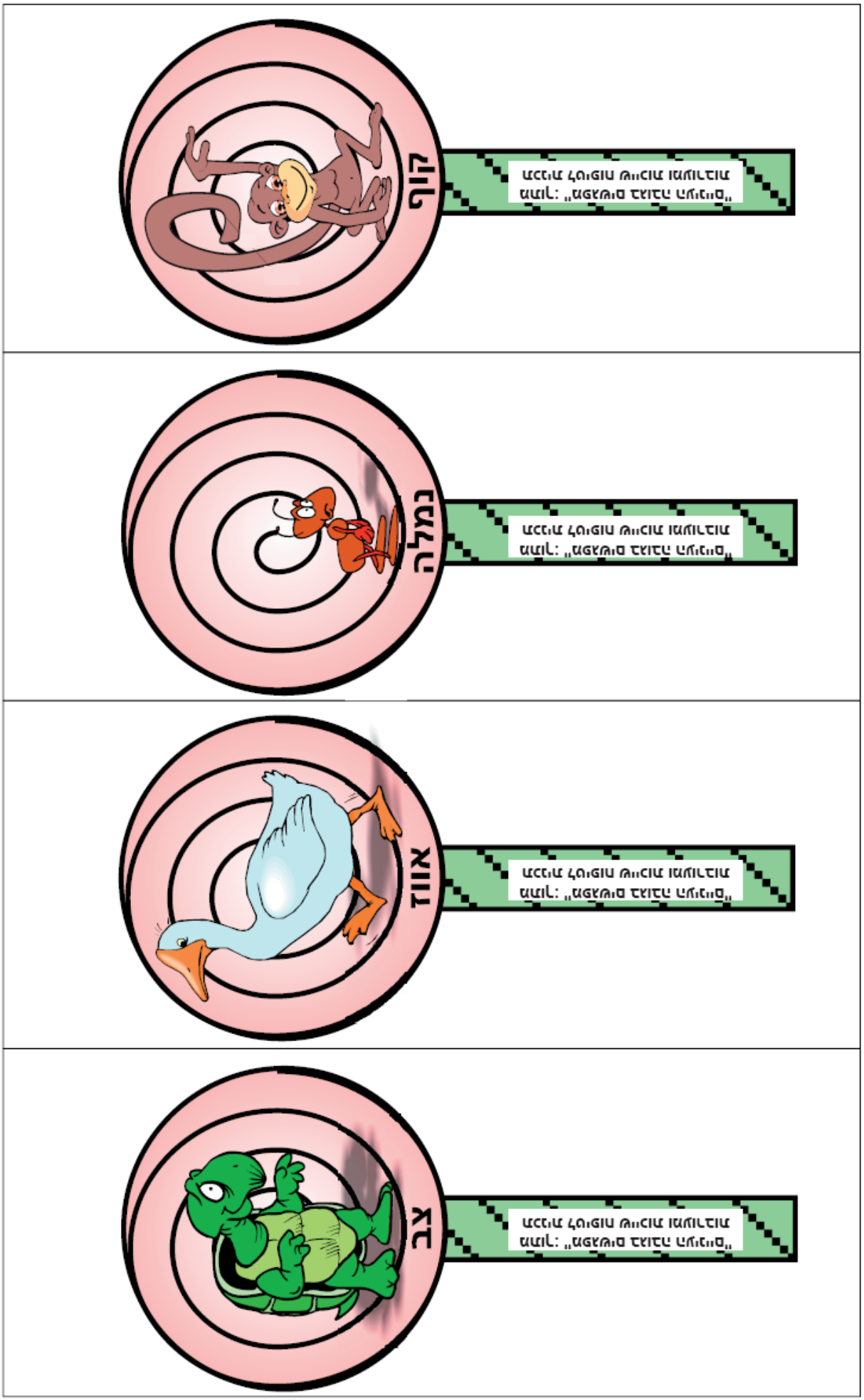
קוף
נמלה
אווז
צב

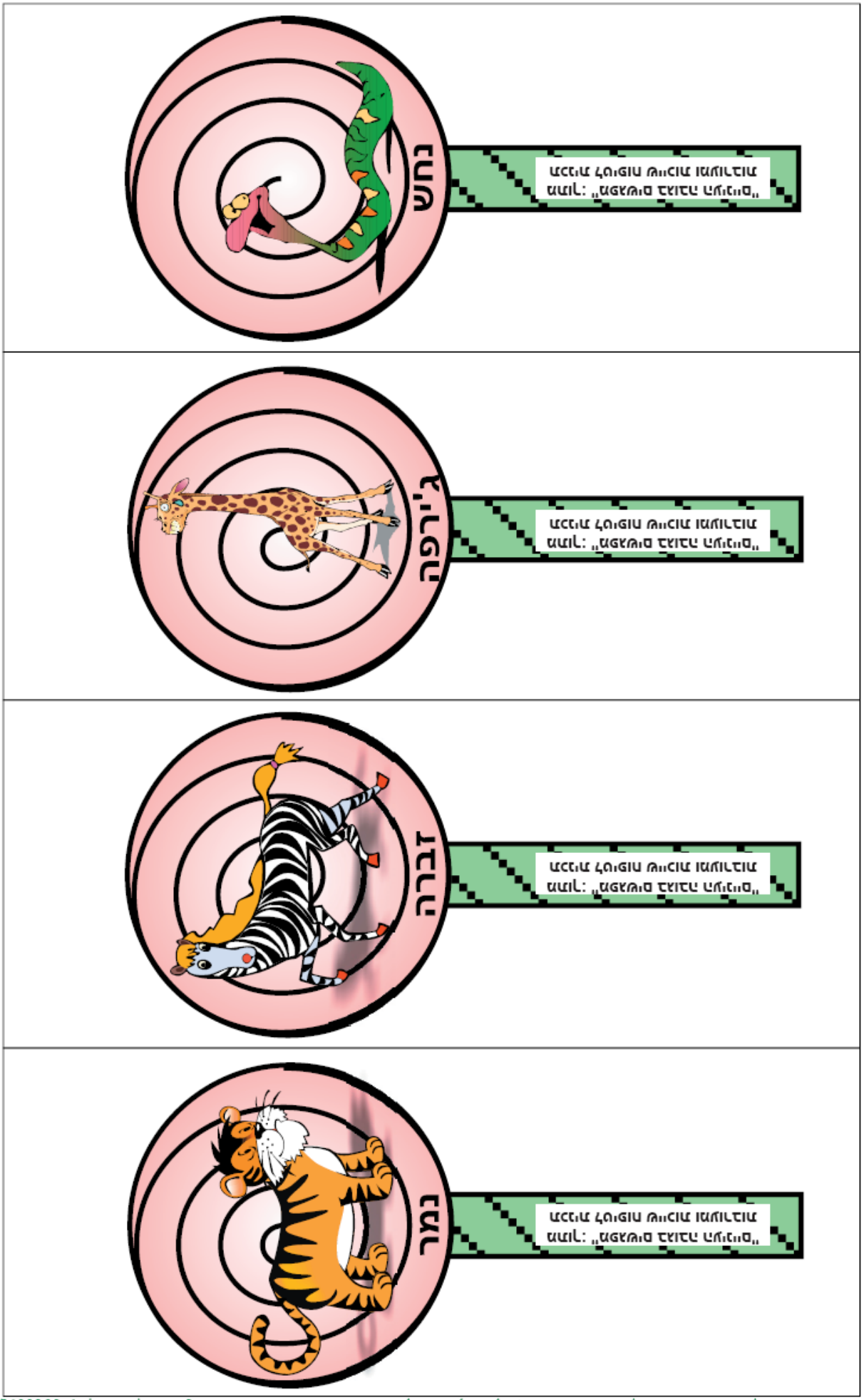
נחש
ג'ירפה
זברה
נמר

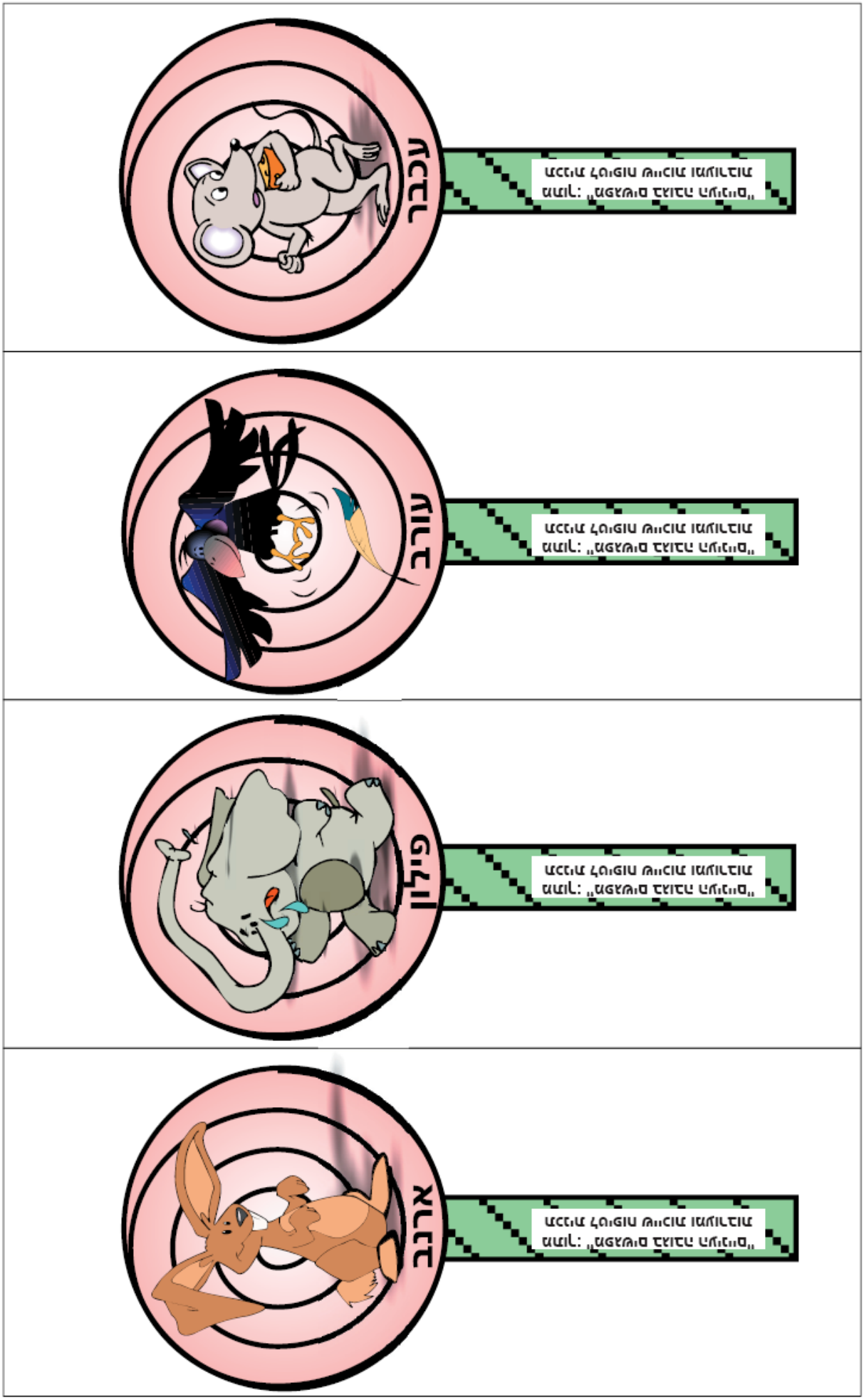
עכבר
עורב
פילון
ארנב